

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/D2026-86-241>

УДК 334.012.64:338.24:355.01(477)

СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

FORMING A FINANCIAL MECHANISM THE FOREIGN TRADE OF ENTERPRISES WERE INVESTIGATED

Мильніченко Сергій Михайлович

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування,
Черкаський державний технологічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1385-7014>

Сіраченко Євгеній Владиславович

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Черкаський державний технологічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-6502-2665>

Запорожець Ольга Олександрівна

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Черкаський державний технологічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-0919-8197>

Milnichenko Sergey, Sirachenko Yevhenii, Zaporozhets Olha
Cherkasy State Technological University

У статті досліджено стратегічні підходи до забезпечення життєздатності малих підприємств у період воєнного стану та повоєнного відновлення. Обґрунтовано, що за умов високої нестабільності, ризиків та порушення логістики особливого значення набуває формування адаптивної системи управління. Визначено чинники зовнішнього впливу та охарактеризовано ключові стратегічні напрями забезпечення стійкості бізнесу. Доведено, що в умовах війни пріоритетними є стратегії виживання, адаптації, цифровізації та оптимізації ресурсів. У повоєнний період акцент має зміщуватися на стратегії відновлення, інноваційного розвитку та інтеграції у міжнародні ринки. Встановлено, що ефективність реалізації цих стратегій залежить від державної підтримки, доступу до фінансів та цифрової інфраструктури. Запропоновано комплексний підхід до стратегічного управління, спрямований на підвищення адаптивності та економічної стійкості малих підприємств в умовах сучасних викликів.

Ключові слова: життєздатність підприємства; адаптивне управління; стратегічний розвиток.

The article investigates the theoretical and practical foundations of forming a financial mechanism for managing the foreign trade activities of enterprises under conditions of globalization, economic instability, and transformational changes. It is substantiated that the efficiency of foreign trade operations depends on the quality of financial support, flexibility of management decisions, and risk management systems. The study emphasizes that modern enterprises require adaptive financial mechanisms to ensure sustainable development, liquidity, and profitability while minimizing the impact of external economic factors. The essence and structure of the financial mechanism of foreign trade activity are analyzed. It is determined that the financial mechanism represents a system of interconnected methods, instruments, and levers aimed at the organization, financing, regulation, and control of export-import operations. Key elements include financial planning, budgeting, taxation, customs regulation, currency operations, credit support, insurance, and investment provision. Special attention is paid to the influence of external and internal factors. Significant external factors include exchange rate fluctuations, inflation, international competition, and geopolitical instability. Internal factors comprise the financial condition of enterprises, management efficiency, capital structure, and personnel qualifications. The article substantiates the necessity of introducing digital technologies into foreign trade management. It is proven that digital financial platforms, automated systems, and analytical software

improve the efficiency of international settlements and the transparency of operations. The importance of strategic financial planning in ensuring adaptability to changes in the international environment is highlighted. The study identifies directions for improving the financial mechanism: diversification of financial resources, optimization of financing, strengthening currency risk management, and expanding investment opportunities. The necessity of state support mechanisms to stimulate export activities and improve access to financial resources is substantiated. A comprehensive approach to forming an effective financial mechanism is proposed to increase financial stability and ensure long-term competitive advantages in the global market.

Keywords: enterprise viability; adaptive management; strategic development.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобальної турбулентності та безпрецедентних викликів, зумовлених повномасштабною військовою агресією, питання забезпечення життєздатності малого підприємництва в Україні набуває критичного значення. Малий бізнес, як найбільш гнучкий та адаптивний сегмент національної економіки, опинився в епіцентрі кризових явищ, що супроводжуються руйнуванням логістичних ланцюгів, втратою ринків збуту, дефіцитом ресурсів та значним відтоком людського капіталу.

Проблема полягає у необхідності докорінного перегляду класичних підходів до стратегічного управління. У період воєнного стану традиційні довгострокові стратегії втрачають свою ефективність, поступаючись місцем концепціям стратегічної гнучкості (Strategic Agility) та оперативного реагування. Життєздатність малих підприємств сьогодні залежить не лише від фінансової стійкості, а й від здатності менеджменту до швидкої релокації, діджиталізації бізнес-процесів та пошуку нових ніш у межах європейського економічного простору.

Особливої актуальності набуває розробка науково обґрунтованого інструментарію, який дозволив би малим підприємствам не лише вижити в умовах воєнних обмежень, а й сформувати фундамент для сталого розвитку в період повоєнного відновлення. Це потребує інтеграції європейських управлінських практик у вітчизняну бізнес-модель, що дозволить забезпечити конкурентоспроможність українського малого бізнесу на міжнародних ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика стратегічного управління та забезпечення життєздатності підприємств у кризових умовах перебуває у центрі уваги багатьох провідних науковців. Фундаментальні аспекти антикризового менеджменту та стратегічного планування закладені у працях таких зарубіжних вчених, як І. Ансофф [1], П. Друкер [2], М. Портер [3], а також сучасних дослідників концепції стратегічної гнучкості (Strategic Agility), зокрема Д. Тіса [4] та І. Доца [5].

Питання адаптації українського бізнесу до викликів воєнного стану та розробки стратегій виживання активно досліджуються у працях вітчизняних економістів. Зокрема, значний внесок у дослідження механізмів фінансово-економічної стійкості, адаптивного управління та інноваційного розвитку підприємств в умовах трансформаційних змін зробили українські науковці: Євген Масленников [6], Людмила Чумак [7], Ніла Хрущ [8], Вікторія Боковець [9] та інші, праці яких присвячені питанням економічної стійкості підприємств, стратегічного управління, фінансової безпеки та інноваційного розвитку в умовах кризових викликів і повоєнного відновлення України..

Проблеми діджиталізації бізнес-процесів та реінжинірингу систем управління, що безпосередньо впливають на життєздатність малого бізнесу, висвітлено у роботах фахівців, які вивчають впровадження Agile-підходів та цифрових трансформацій у менеджменті. Зокрема, підкреслюється роль гнучких моделей управління як основного інструменту протидії зовнішнім шокам.

Водночас, попри наявність ґрунтовних напрацювань, потребують глибшого вивчення аспекти стратегічного партнерства малих підприємств та використання потенціалу європейської інтеграції як стратегічного ресурсу для повоєнного відновлення. Малодослідженим залишається питання специфіки поєднання інструментів антикризового моніторингу з довгостроковими пріоритетами сталого розвитку малих підприємств сервісної сфери в умовах обмеженого ресурсного забезпечення.

Попри наявність ґрунтовних теоретичних розробок у сфері антикризового управління, динамічність та непередбачуваність сучасних викликів в Україні створюють нові дослідницькі прогалини. Зокрема, більшість існуючих стратегічних підходів орієнтовані на великі корпоративні структури, що мають значний запас фінансової міцності, тоді як механізми забезпечення життєздатності малих підприємств в умовах тривалого воєнного стану залишаються фрагментарними.

Недостатньо вивченим є питання синхронізації оперативних антикризових заходів із довгостроковими цілями європейської інтеграції на рівні малого бізнесу. Існує нагальна потреба у визначенні конкретних інструментів переходу від стратегії «виживання» до стратегії «адаптивного розвитку», які б враховували обмеженість інвестиційних ресурсів та високу залежність малих підприємств від регіональної інфраструктури.

Крім того, потребує уточнення роль цифрових екосистем та мережевої взаємодії як факторів зміцнення стратегічної стійкості малого бізнесу. На сьогодні відсутній комплексний підхід, який би об'єднував методика оцінювання цифрової зрілості малого підприємства з алгоритмами вибору траєкторії його повоєнного відновлення. Саме необхідність подолання даних теоретико-методичних розривів і зумовлює актуальність та напрям даного дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Головною метою роботи є наукове обґрунтування та розробка стратегічних напрямів забезпечення життєздатності малих підприємств в умовах воєнного стану, а також формування концептуальних засад їхнього адаптивного розвитку в період повоєнного відновлення на основі інтеграції європейських управлінських практик і цифрових інструментів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні умови функціонування малих підприємств в Україні характеризуються високим рівнем нестабільності, зумовленим впливом воєнного стану, руйнуванням інфраструктури, порушенням логістичних ланцюгів, зниженням платоспроможного попиту та міграційними процесами. У таких умовах питання забезпечення життєздатності малого бізнесу набуває стратегічного значення, оскільки саме цей сектор є важливим джерелом зайнятості населення, формування доходів місцевих бюджетів та відновлення економіки у повоєнний період.

Життєздатність малого підприємства визначається його здатністю адаптуватися до змін зовнішнього середовища, зберігати фінансову стійкість, підтримувати операційну діяльність та забезпечувати довгостроковий розвиток. У контексті воєнного стану ключовими факторами життєздатності виступають гнучкість бізнес-моделі, рівень цифровізації, доступ до фінансових ресурсів та ефективність управління ризиками.

У сучасних умовах воєнного стану забезпечення життєздатності малих підприємств безпосередньо пов'язане з їх здатністю до швидкої адаптації, однією з ключових форм якої стала релокація бізнесу. Масштаби явища підтверджуються статистичними даними: протягом 2022–2025 років в Україні зафіксовано близько 19 тис. випадків зміни місцезнаходження підприємств, що свідчить про системний характер адаптаційних процесів [10].

Аналіз динаміки релокації дозволяє чітко простежити еволюцію стратегій забезпечення життєздатності малого бізнесу. Так, у 2022 році, коли було зафіксовано близько 2 тис. релокацій, переважали стратегії виживання, спрямовані на збереження діяльності в умовах невизначеності. У цей період підприємства обмежувалися мінімальними управлінськими рішеннями, зосереджуючись на підтримці ліквідності та зниженні витрат.

Натомість у 2023 році, коли кількість релокацій зросла до приблизно 14 тис., відбувся перехід до активних адаптаційних стратегій. Підприємства почали цілеспрямовано змінювати локацію, перебудовувати логістичні ланцюги, диверсифікувати ринки збуту та впроваджувати цифрові інструменти управління. Саме в цей період релокація стала не лише реакцією на кризу, а повноцінною стратегією забезпечення життєздатності.

У 2024–2025 роках, коли показники релокації стабілізувалися на рівні 11–13 тис. випадків щорічно, спостерігається формування стратегій розвитку та закріплення [11]. Малий бізнес починає не просто переміщуватися, а оптимізувати своє розташування, інтегруватися у нові регіональні економічні системи та формувати довгострокові конкурентні переваги. Це свідчить про перехід від реактивного до проактивного управління.

Таким чином, релокація виступає не ізолюваним явищем, а складовою комплексної системи стратегій забезпечення життєздатності малих підприємств, що включає адаптаційні, фінансові, цифрові та ризик-орієнтовані підходи. Її ефективність підтверджується здатністю бізнесу не лише зберігати діяльність у кризових умовах, але й формувати передумови для розвитку у повоєнний період.

У контексті повоєнного відновлення релокація набуває нового значення – як інструмент просторової трансформації економіки. Вона сприяє перерозподілу підприємницької активності, розвитку безпечніших регіонів та формуванню нових центрів економічного зрос-

тання. Відповідно, подальше дослідження стратегій життєздатності малого бізнесу повинно враховувати не лише внутрішні управлінські механізми, але й територіальний аспект функціонування підприємств. Релокація підприємств виступає не лише інструментом виживання у кризових умовах, але й механізмом адаптації до нової економічної реальності, формуючи нову територіальну структуру підприємницької діяльності та створюючи передумови для повоєнного відновлення економіки.

У 2022 році зафіксовано відносно невисокий рівень релокації – близько 2 тис. підприємств, що пояснюється шоковим станом економіки на початку повномасштабного вторгнення, високим рівнем невизначеності та обмеженими можливостями для оперативного переміщення бізнесу. У цей період більшість підприємств діяли в умовах кризового реагування та намагалися зберегти операційну діяльність на місцях.

У 2023 році спостерігається різке зростання кількості релокацій до приблизно 14 тис., що свідчить про активну фазу адаптації бізнесу до нових умов. Підприємства почали системно переміщувати виробничі потужності та офіси до більш безпечних регіонів, оптимізуючи логістику та структуру витрат. Даний період можна охарактеризувати як етап

масової релокації та трансформації бізнес-моделей.

У 2024 році показник знижується до 11,7 тис., що свідчить про поступову стабілізацію процесу. Дані свідчать, що основна хвиля релокації вже відбулася, а підприємства почали закріплюватися на нових локаціях, адаптуючи свою діяльність до зміненого середовища. У 2025 році спостерігається незначне зростання до близько 13 тис. релокацій, що може бути пов'язано з подальшою оптимізацією бізнес-процесів, вторинною релокацією окремих підприємств та пошуком більш ефективних умов ведення діяльності. Загалом, динаміка свідчить про перехід від етапу кризового реагування (2022 р.) до етапу активної адаптації (2023 р.) та подальшої стабілізації і структурної трансформації бізнесу (2024–2025 рр.).

Однією з базових стратегій забезпечення життєздатності є адаптаційна стратегія, яка передбачає швидке реагування на зміни зовнішнього середовища. Вона включає диверсифікацію видів діяльності, зміну асортименту продукції або послуг, переорієнтацію на нові ринки збуту, а також оптимізацію витрат. Наприклад, багато підприємств у період воєнного стану перейшли на виробництво товарів першої необхідності або надання дистанційних послуг.

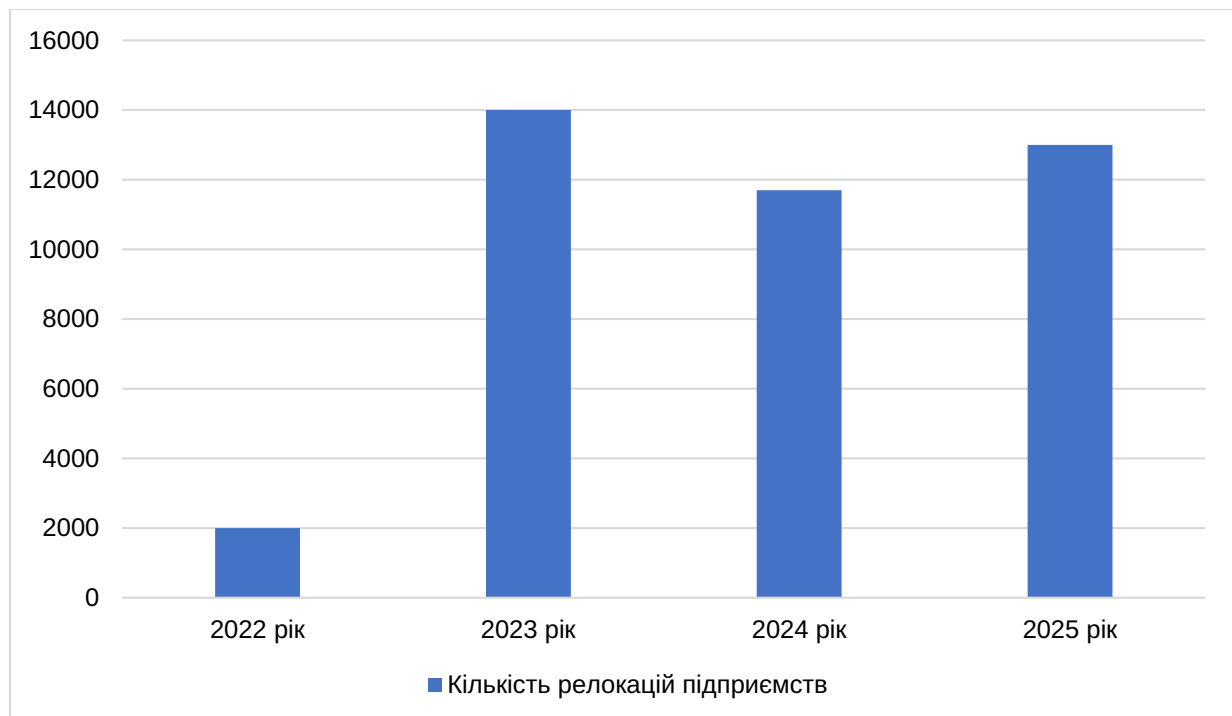

Рис. 1. Динаміка релокації підприємств в Україні у 2022–2025 рр.

Джерело: сформовано авторами на основі [10-11]

Важливе значення має стратегія цифрової трансформації, яка дозволяє підприємствам продовжувати діяльність навіть за умов фізичних обмежень. Впровадження електронної комерції, використання CRM-систем, онлайн-платформ для взаємодії з клієнтами, цифрових платіжних систем і хмарних сервісів забезпечує безперервність бізнес-процесів та розширює ринки збуту. Цифровізація також сприяє підвищенню ефективності управління та зниженню операційних витрат. Не менш важливою є фінансова стратегія виживання, яка передбачає ефективне управління грошовими потоками, скорочення витрат, залучення зовнішнього фінансування та використання державних програм підтримки бізнесу. У період воєнного стану особливого значення набувають грантові програми, пільгове кредитування та міжнародна фінансова допомога, що дозволяють підприємствам підтримувати ліквідність і відновлювати діяльність. Стратегія управління ризиками є невід'ємною складовою забезпечення життєздатності підприємства. Вона включає ідентифікацію основних ризиків (операційних, фінансових, логістичних, безпекових), оцінювання їх впливу та розробку заходів щодо їх мінімізації. У сучасних умовах особливу роль відіграє сценарне планування, яке дозволяє підприємствам підготуватися до різних варіантів розвитку подій.

Сучасні кризові виклики зумовлюють необхідність впровадження адаптивних механізмів управління, спрямованих на підвищення стійкості бізнесу, збереження його ресурсного потенціалу та забезпечення конкурентоспроможності в умовах високої невизначеності. Враховуючи комплексний характер впливу зовнішніх і внутрішніх факторів на діяльність малого підприємництва, доцільним є системне узагальнення основних стратегічних напрямів підтримки та розвитку бізнесу у кризовий і повоєнний періоди. З даною метою на Рис. 1.2 представлено систему стратегій забезпечення життєздатності малих підприємств у період воєнного стану та повоєнного відновлення.

Рисунок 2 відображає комплексний підхід до формування механізмів підтримки, адаптації та розвитку малого бізнесу в умовах кризового середовища та післякризового відновлення економіки. Його сутність полягає у систематизації основних стратегічних напрямів діяльності малих підприємств залежно від етапу функціонування економіки – у період воєнного стану та у фазі повоєнного відновлення, що він дозволяє:

- системно відобразити взаємозв'язок між кризовими чинниками, стратегічними напрямами та очікуваними результатами;
- наочно структурувати механізми забезпечення життєздатності малого підприємництва;
- підвищити рівень наукової аргументованості дослідження;
- спростити сприйняття складних управлінських процесів;
- сформувати цілісне бачення стратегічного управління малими підприємствами в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення.

Трансформація підходів до забезпечення життєздатності малого підприємства в умовах воєнного стану вимагає переходу від статичного стратегічного планування до динамічного управління. Життєздатність у даному контексті ми визначаємо як комплексну здатність суб'єкта господарювання не лише протистояти зовнішнім шокам, а й оперативно реконструювати свою бізнес-модель відповідно до нових реалій безпекового та економічного середовища.

Першочерговим завданням для малого підприємства у період активних бойових дій є збереження базового ресурсного потенціалу. Основні стратегічні вектори на цьому етапі включають:

- релокація та територіальна адаптація – перенесення потужностей у безпечні регіони або інтеграція у локальні економічні кластери Західної України та країн ЄС (зокрема використання досвіду прикордонного співробітництва);
- диверсифікація логістики та ланцюгів постачання, перехід від лінійних зв'язків до мережових структур, що мінімізує ризики зупинки діяльності через руйнування інфраструктури;
- фінансова децентралізація – пошук альтернативних джерел фінансування, таких як грантові програми європейських фондів, мікрокредитування та державні програми підтримки («Доступні кредити 5-7-9%»).

Для малого бізнесу цифровізація перетворюється на опцію і стає механізмом фізичного виживання. Впровадження хмарних технологій, систем дистанційного управління (CRM, ERP) та розвиток e-commerce дозволяють підприємствам зберігати клієнтську базу та операційну ефективність навіть за умов фізичної недоступності офісних приміщень. Важливим аспектом є підвищення рівня цифрової грамотності персоналу, що корелює з концепціями неперервного навчання (lifelong learning).

Рис. 2. Система стратегій забезпечення життєздатності малих підприємств у період воєнного стану та повоєнного відновлення

Джерело: сформовано авторами на основі [6; 7; 8; 9]

Стратегії повоєнного відновлення, перехід до сталого розвитку. Процес повоєнного відновлення має ґрунтуватися на принципах «Build Back Better» (відбудувати краще, ніж було). Пріоритетними стратегіями тут виступають:

– екологізація та енергоефективність, впровадження «зелених» технологій, що відповідає вимогам Європейського зеленого курсу (EU Green Deal) та відкриває доступ до спеціалізованих ринків ЄС;

– інтеграція у європейські ланцюги створення вартості, адаптація стандартів якості продукції та послуг до вимог внутрішнього ринку ЄС, що є критичним для МП у контексті євроінтеграційних процесів України;

– соціально-орієнтований менеджмент, фокус на збереженні та розвитку людського капіталу, врахування потреб ветеранів та внутрішньо переміщених осіб у корпоративній культурі підприємства.

Ефективність обраної стратегії життєздатності безпосередньо залежить від якості моніторингу зовнішнього середовища та здатності менеджменту до швидкого прийняття рішень на основі аналізу великих масивів даних (Big Data). Таким чином, модель життєздатності малих підприємств у повоєнний період має бути гібридною: поєднувати жорстку фінансову дисципліну з надзвичайно гнучкими операційними процесами.

Висновки. У ході дослідження системи стратегій забезпечення життєздатності малих підприємств у період воєнного стану та повоєнного відновлення встановлено, що сучасні умови функціонування бізнесу характеризуються високим рівнем невизначеності, ризиків та структурних трансформацій економіки, що зумовлює необхідність переходу від тра-

диційного статичного планування до адаптивного та гнучкого стратегічного управління, яке забезпечує швидку реакцію підприємств на зовнішні шоки та зміну середовища.

Доведено, що життєздатність малого підприємства є комплексною категорією, яка включає фінансову стійкість, організаційну адаптивність, цифрову трансформацію та здатність до інноваційного розвитку. У період воєнного стану ключовими чинниками збереження бізнесу виступають релокація, диверсифікація логістики, фінансова підтримка та цифровізація операційної діяльності. Дані елементи формують базовий рівень стійкості підприємств у кризових умовах.

У повоєнний період визначальними стають стратегії довгострокового розвитку, що орієнтовані на сталий економічний розвиток, інтеграцію у європейські ринки, впровадження екологічних стандартів та розвиток людського капіталу. Особливого значення набуває концепція «Build Back Better», яка передбачає не лише відновлення, але й якісну трансформацію бізнес-середовища.

Підтверджено, що цифровізація є ключовим фактором забезпечення безперервності бізнес-процесів, підвищення конкурентоспроможності та формування нових бізнес-моделей. Використання сучасних інформаційних технологій, аналітики великих даних та систем дистанційного управління суттєво підвищує адаптивність малих підприємств.

Таким чином, забезпечення життєздатності малих підприємств в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення потребує системного поєднання державної підтримки, цифрової трансформації та стратегічної гнучкості бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ansoff H. I. *Corporate Strategy*. New York : McGraw-Hill, 1965. 241 p.
2. Drucker P. F. *The Practice of Management*. New York : Harper & Row, 1954. 404 p.
3. Porter M. E. *Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors*. New York : Free Press, 1980. 397 p.
4. Teece D. J., Pisano G., Shuen A. Dynamic Capabilities and Strategic Management. *Strategic Management Journal*. 1997. Vol. 18, № 7. P. 509–533.
5. Doz Y., Kosonen M. *Fast Strategy: How Strategic Agility Will Help You Stay Ahead of the Game*. London : Pearson Education, 2008. 224 p.
6. Масленников Є. І., Хашимі Р. Е. Фінансова стійкість як науково-практична проблема функціонування промислового підприємства. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2014. Т. 1, № 2(2). С. 83–90. DOI: 10.18524/2413-9998.2014.2/2.180595.
7. Чумак Л. Ф., Богданова О. Є. Економічна стійкість підприємства: фактори та механізм управління. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2014. № 49. С. 144–149. DOI: 10.18664/338.47:338.45.v0i49.51138.
8. Хрущ Н. Фінансова стійкість промислових підприємств як головний критерій їх економічної безпеки. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2024. № 2. С. 209–214. DOI: 10.31891/mdes/2024-12-27.

9. Боковець В., Давидюк Л., Григорук І. Інновації, економічна стійкість і стабільний розвиток: теоретичні та практичні аспекти. *Innovation and Sustainability*. 2024. № 4. С. 180–188. DOI: 10.31649/ins.2024.4.180.188.
10. Від початку 2022 року релокувалися майже 19 тисяч компаній. *Укрінформ*. 15.04.2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3852459-vid-pocatku-2022-roku-relokuvalisa-majze-19-tisac-kompanij-opendatabot.html> (дата звернення: 09.05.2026).
11. Майже 8 тисяч бізнесів переїхали в інші регіони у 2025 році. *Opendatabot*. 17.09.2025. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/business-relocation-2025> (дата звернення: 09.05.2026).

REFERENCES:

1. Ansoff H. I. (1965) *Corporate Strategy*. New York: McGraw-Hill. 241 p.
2. Drucker P. F. (1954) *The Practice of Management*. New York: Harper & Row. 404 p.
3. Porter M. E. (1980) *Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors*. New York: Free Press. 397 p.
4. Teece D. J., Pisano G., Shuen A. (1997) Dynamic Capabilities and Strategic Management. *Strategic Management Journal*, vol. 18, no 7, pp. 509–533.
5. Doz Y., Kosonen M. (2008) *Fast Strategy: How Strategic Agility Will Help You Stay Ahead of the Game*. London: Pearson Education. 224 p.
6. Maslennikov Ye. I., Khashymi R. E. (2014) Finansova stiiikist yak naukovo-praktychna problema funktsionuvannya promyslovoho pidpriemstva [Financial stability as a scientific and practical problem of industrial enterprise functioning]. *Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia*, vol. 1, no 2(2), pp. 83–90.
7. Chumak L. F., Bohdanova O. Ye. (2014) Ekonomichna stiiikist pidpriemstva: faktory ta mekhanizm upravlinnia [Economic stability of an enterprise: Factors and management mechanism]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no 49, pp. 144–149.
8. Khrushch N. (2024) Finansova stiiikist promyslovykh pidpriemstv yak holovnyi kryterii yikh ekonomichnoi bezpeky [Financial stability of industrial enterprises as a key criterion of economic security]. *Modeling the Development of the Economic Systems*, no 2, pp. 209–214.
9. Bokovets V., Davydiuk L., Hryhoruk I. (2024) Innovatsii, ekonomichna stiiikist i stabilnyi rozvytok: teoretychni ta praktychni aspekty [Innovation, economic stability and sustainable development: Theoretical and practical aspects]. *Innovation and Sustainability*, no 4, pp. 180–188.
10. Vid pochatku 2022 roku relokuvalysia maizhe 19 tysiach kompanii [Since the beginning of 2022, almost 19 thousand companies have relocated]. *Ukrinform*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3852459-vid-pocatku-2022-roku-relokuvalisa-majze-19-tisac-kompanij-opendatabot.html> (accessed May 09, 2026).
11. Maizhe 8 tysiach biznesiv pereikhaly v inshi rehiony u 2025 rotsi [Almost 8 thousand businesses relocated to other regions in 2025]. *Opendatabot*. Available at: <https://opendatabot.ua/analytics/business-relocation-2025> (accessed May 09, 2026).

Дата надходження статті: 23.04.2026

Дата прийняття статті: 18.05.2026

Дата публікації статті: 27.05.2026